

Asia: VN/18285/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

Opetushallitus kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi liittyen varhaiskasvatuslain muuttamiseen.

Esityksessä ehdotetaan varhaiskasvatuslain tarkentamista päiväkodin henkilöstön mitoitukselta poikkeamisen alan osalta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi varhaiskasvatushenkilöstöön kuuluvan velvollisuudesta ilmoittaa havaitsemastaan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvasta epäkohdasta tai ilmeisen epäkohdan uhasta sekä ilmoituksen johdosta tehtävistä toimenpiteistä epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi. Ilmoitusvelvollisuus koskisi varhaiskasvatuslain soveltamisalaan kuuluvaa julkista ja yksityistä toimintaa.

Opetushallitus kannattaa, että päiväkodin henkilöstömitoituksesta poikkeamiseen liittyvää säännöstä tarkennettaisiin.

Lastensuojelulaissa ja työturvallisuuslaissa henkilöstön ilmoitusvelvollisuus on jo olemassa ja tätä ilmoitusvelvollisuutta käytetään laajastikin. Opetushallitus esittää ilmoitusvelvollisuuden osalta harkittavaksi, onko tarpeellista säätää asiasta myös varhaiskasvatuslaissa vai riittäisivätkö muiden lakien säädökset.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää päiväkodin henkilöstön mitoituksesta poikkeamisen alaa ja turvata siten päiväkodin henkilöstön mitoituksen toteutuminen lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Henkilöstön määrää päiväkodeissa sääntelevään lasten ja henkilöstön väliseen suhdelukuun liittyvä soveltaminen on koettu opetus- ja kulttuuriministeriön saaman palautteen mukaan paikallisella tasolla ongelmalliseksi. Etenkin henkilöstön mitoituksesta poikkeamista koskevaa pykälä koetaan vaikeaselkoiseksi ja sitä sovelletaan usein virheellisesti.

Nykyisen varhaiskasvatuslain 36 §:ssä mainitaan suhdelukujen osalta mahdollisuus tilapäiseen poikkeamiseen. Tilapäistä poikkeamista saattaa tapahtua tilanteissa, joissa henkilöstöä puuttuu esimerkiksi sairauspoissaolojen vuoksi, vaikka varhaiskasvatuslaki antaa mahdollisuuden poiketa mitoituksesta ainoastaan lapsen hoitoaikoihin liittyvistä syistä.

Opetushallituksen mukaan varhaiskasvatuslain pykälää tulkitaan pääsääntöisesti niin, että suhdelukuja pitää noudattaa eikä tilapäinen ylitys ole tarkoitettu henkilöstön poissaoloista johtuviin tilanteisiin.

Varhaiskasvatuslaki ei anna nykyisellään aikamääreitä siihen, mitä tilapäinen ylitys tarkoittaa. Lisäksi laista puuttuu ohjaus siitä, mitkä ovat sellaisia henkilöstötilanteita, jolloin päiväkotia ei voi ottaa enempää lapsia varhaiskasvatukseen tai päiväkotia tulee sulkea.

Opetushallituksen näkemys on, että päiväkodin henkilöstömitoituksesta poikkeamiseen liittyvää säännöstä on syytä tarkentaa nykyisestä. Opetushallituksen mielestä lasten kehityksen ja oppimisen edistäminen, lasten yksilöllinen huomiointi sekä lasten tuen tarpeiden havaitseminen ja toteuttaminen ovat merkittävässä asemassa laadukasta varhaiskasvatustoimintaa määriteltäessä. Varhaiskasvatuksen laatuun ja turvalliseen oppimisympäristöön tulee panostaa ja siksi riittävä henkilöstömäärä sekä sijaisjärjestelmä ovat tärkeässä roolissa.

Opetushallitus haluaa kuitenkin muistuttaa, ettei riittävä henkilöstömäärä yksin takaa laadukasta varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa. Henkilöstöllä tulee olla myös riittävästi osaamista ja koulutusta toimia varhaiskasvatuksessa. Opetushallitus haluaa siksi korostaa, että henkilöstön tulee päästä riittävästi ja oikea-aikaisesti täydennyskoulutukseen. Henkilöstön tulee saada pitää myös vuosilomia tarvittaessa.

Ehdotus henkilökunnan ilmoitusvelvollisuudesta

Lausuntoesityksessä ehdotetaan, että varhaiskasvatuksen henkilöstö veloitetaan ilmoittamaan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen liittyvät epäkohdat ja niiden uhat, jotta niihin voitaisiin puuttua ajoissa. Ilmoitus tehdään kirjallisena toimipaikan toiminnasta vastaavalle henkilölle, joka edelleen ilmoittaisi tehdystä ilmoituksesta varhaiskasvatuksen johtavalle viranomaiselle.

Aluehallintovirastot tekevät varhaiskasvatuksen valvontaa ja antavat myös ohjausta. Aluehallintovirastoille voi tarvittaessa tehdä kantelun varhaiskasvatukseen liittyvistä epäkohdista ja näin on Opetushallituksen tietojen mukaan toimittukin.

Opetushallitus katsoo, että henkilöstön virkavelvollisuuksiin ja työtehtäviin kuuluu ilmoittaa epäkohdista tai niiden uhasta omalle esihenkilölle varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on jo velvollisuus ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista. Opetushallituksen käsityksen mukaan varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan tulee tarvittaessa antaa ohjausta ja neuvontaa mahdollisen epäkohdan poistamiseksi. Myös aluehallintovirastoilta saatu ohjaus ja neuvonta on merkityksellisessä asemassa.

Costiander Kati
Opetushallitus - Perusopetus ja varhaiskasvatus / Varhaiskasvatustiimi